

MANUEL DE PEDROLO

A L'OMBRA
DEL CRIM
UNA TRILOGIA

Doble o res
L'inspector fa tard
Joc brut

Pròleg d'Anna Maria Villalonga

labutxaca

Manuel de Pedrolo

A l'ombra del crim

Doble o res
L'inspector fa tard
Joc brut

Edicions 62

Barcelona

Doble o res

© Hereus de Manuel de Pedrolo, 1997

La primera edició d'aquesta obra es va publicar a Edicions 62 l'any 1997

L'inspector fa tard

© Hereus de Manuel de Pedrolo, 1960, 1990

La primera edició d'aquesta obra es va publicar a l'Editorial Moll l'any 1960

Joc brut

© Hereus de Manuel de Pedrolo, 1965, 1990

La primera edició d'aquesta obra es va publicar a Edicions 62 l'any 1965

Primera edició en aquest segell: febrer del 2018

Pròleg d'Anna Maria Villalonga

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.,

labutxaca

Fotocomposició: Moelmo, s.c.p.

Impressió: Liberdúplex

DIPÒSIT LEGAL: B. 28.336-2017

ISBN: 978-84-17031-40-4

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei.

Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra

(www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

TAULA

<i>Pròleg</i>	7
Doble o res	35
L'inspector fa tard	411
Joc brut	547

DOBLE O RES

En tancar la porta del jardí veié, sense posar-hi interès, el cotxe aturat una cinquantena de metres enllà. L'home, però, no el remarcà fins que el sentí al seu darrere, i aleshores ja era tard. El cercle dur i concís del canó de la pistola li furgava les costelles, sense matusseria, sense violència. Només el suficient per treure'l de dubtes.

—Feu-me el favor de pujar —manà l'individu que, per damunt la seva espatlla, projectava mitja testa d'ombra sobre la voravia.

—Però, què voleu? —preguntà sense girar-se, massa sorprès per protestar.

—Pugeu, us dic! —repetí el desconegut. Tenia la veu educada i es captenia amb tota l'amabilitat que la situació permetia.

El xofer ja havia posat el motor en marxa i se'l mirava amb uns ulls jovençans i una mica irònics. També una mica porucs. En certa manera, com si volguessin disculpar-se del que succeïa, de la conducta del seu company. Semblaven dir: «No sóc jo, ja ho veieu.» Cert que en el fons de tot hi havia com una llueur tèrbola i bon xic

amenaçadora. Semblaven afegir: «Amb tot, us cal obeir. És el millor que podeu fer.»

L'home posà el peu a l'estrep i muntà al cotxe, després d'una breu vacil·lació. Era un cotxe com molts. Un Ford que ja havia fet el seu temps, però que les necessitats del moment obligaven a mantenir en circulació. Tenia aquesta deixadesa de les coses velles que han perdut llur coqueteria i no se n'amaguen. La tapisseria era tacada, per bé que curiosament raspallada i, pels extrems, començava a esfilar-se. Les cortines, abaixades, a penes recordaven llur antic color. Un conjunt molt poc famós.

L'home es va asseure i es posà la cartera sobre els genolls. El de la pistola pujà al seu darrere, tancà la portella i es deixà anar al seu costat. El cotxe arrencà.

—Però, voleu dir-me què significa, això? —protestà a l'últim amb una mica d'energia. Però tot seguit l'abandonà. Es sentia com buit. A penes oí la resposta del seu company assegurant-li que no li calia preocupar-se. De sobte, es trobà pensant en el seu passeig matinal. «Avui no em sentiré com cal en tot el dia.» Això com si hagués oblidat que uns desconeguts l'havien obligat a muntar al cotxe llur i se l'enduien, no sabia on ni amb quin objecte. Car això, en el fons, no semblava preocupar-lo massa. Espantat no ho estava pas gens. Sense necessitat de reflexionar-hi, tenia una clara idea del que significava aquell rapté. «Volen diners. És l'únic que pot interessar-los de mi.» Dissimuladament, mirà el seu company. Era també un xicot jove —això ja

ho sabia—, ben abillat, amb un rostre una mica adust però no mancat de certa cordialitat sorruda. No, ni ell ni el xofer no tenien cara de bandolers. Es trobà amb la mirada del xicot, una mirada atenta, vigilant. Havia desaparegut la pistola de la seva mà i res en ell no indicava que fos prou hàbil per pescar-la ràpidament en cas de necessitat. «I si cridés?», es preguntà, però en aquell instant, com si hagués endevinat quelcom dels seus pensaments, el xicot treia un mocador de la butxaca, el desfeia, el refeia novament agafant-lo per dues de les seves quatre puntes, convertint-lo en una bena. L'home se'l mirava, encuriosit.

—A veure, poseu-vos d'esquena —li digué el xicot.

Però ell, d'un gest, refusà. Portà la mà a la seva butxaca, sense que l'altre semblés alarmar-se, i en va treure el propi mocador, plegat, lleugerament perfumat. L'hi allargà.

—Ah, bé! —féu el xicot, comprensiu i una mica irònic. Arreglà novament el mocador i l'hi lligà al volt de la testa, tapant-li els ulls. Després, l'home sentí que li posava quelcom a sobre. Eren unes ulleres de sol que havien de dissimular el mocador. El xofer donà una ullada pel retrovisor i l'esguard dels dos xicots es trobà per un instant. Somrigueren els dos, silenciosament; després, el xofer fixà de nou la vista en el carrer.

«No volen que reconegui els llocs», pensava l'home. «El que suposava: tot acabarà exigint-me diners. Però, i el meu passeig?... Dintre un quart seran les nou. A l'oficina s'estranyaran. Ja veig la cara neguitosa de l'Andreu.

No ha vingut, el patró? Li he donat a conèixer aquest mot. Ell mai no l'hauria trobat, per si sol.» El cotxe féu un viratge que el llençà blanament contra el costat del seient. Una mà invisible l'ajudà a retornar a la seva positura anterior. «Quanta amabilitat! No es diria que són professionals. Els dos tenen cara de gent de casa bona. Només que en aquests temps...» El motor canviava de marxa.

«Ha estat més fàcil del que ens pensàvem. Ara tot serà senzill. Duu la cartera. Tant preocupar-nos i, ja veus, ha estat qüestió d'uns minuts, menys: d'uns segons. Ho hem fet bé, els dos. La meva part era la més difícil. Quan no se'n té l'habitud... Però, ben mirat, no costa pas massa, fer aquest petit esforç: acostar-se a un home i obligar-lo a fer un gest determinat: pujar a un cotxe, per exemple. És clar que ell ens ha ajudat. A penes l'inici d'una protesta. Un home raonable.» S'inclinà una mica endavant i mirà per la finestreta, sense cap intenció conscient. El seu company sentí el moviment al seu darrere i es mig girà, interrogant. Li posà la mà a l'espatlla, en un gest amical. El xofer somrigué, sense acabar de girar-se. «És un gran xicot, aquest Joan. Ha fet les coses degudament. I sembla tranquil, tranquil com si ho hagués fet tota la vida, això. Ha jugat la seva part. I jo la meva. Una part de la meva. Resta el més difícil. No, el més perillós. Però Constant se'n sabrà sortir. No hi haurà dificultats. Aquest tipus és dels fluixos. Joan el prendrà pel costat que cal.» El cotxe seguia el seu camí. «Ja no falta molt, ara», es va dir.

L'home havia creuat les dues mans sobre la cartera. Joan es mirava aquestes dues mans i, per sota d'elles, mirava la cartera. Després aixecà la vista fins al rostre mig tapat. «Ho deu sospitar?», es preguntà. «No és totxo. Ha donat mostres d'ésser intel·ligent. Una bonica fortuna en pocs, poquíssims anys. Sí, sap què volem, què li volem. Per això resta tan tranquil.» Tornà a inclinar-se endavant, mirant per la finestreta. Un gest maquinal que aquesta vegada no cridà l'atenció del seu company. Estava una mica nerviós, ara, precisament ara que el més dur havia estat fet.

L'home continuava amb les mans plegades sobre la cartera. «Si hagués pogut donar el meu passeig, no m'hauria importat tant.» Era l'únic que semblava preocupar-lo verament. Cuidava la seva salut amb meticulositat. «Una hora diària de passeig», li havia dit el metge, «ni més ni menys; és el que us convé.» «Però per un home com jo...», havia replicat. «És el que us cal», havia insistit el doctor. «La salut és el primer.» Ho era. Sense la salut era inútil guanyar diners. No servia de res. Cert que, de totes maneres, no servia de res guanyar diners quan s'havia arribat tan amunt com ell, però les coses, una vegada iniciades, no sempre és fàcil deixar-les. Us dominen, us empenyen, us obliguen a continuar, de grat o per força. D'altra banda, ara ja no sabia fer res més. Guanyar diners s'havia convertit per a ell en un costum que hauria estat perillós abandonar. S'havia convertit en la raó de la seva vida. «És trist, és clar», es confessà, però no podia fer-hi més. Aleshores, pel que fa al passeig hi-

giènic, havia trobat la manera de complir l'ordenança del metge sense furtar temps als seus negocis: mitja hora de passeig matinal, de casa a l'oficina; mitja hora de passeig al vespre, de l'oficina a casa. No sempre se sentia amb prou humor, prou ben disposat per fer aquesta segona caminada, però sempre es vencia a temps, quan estava a punt de claudicar. Era un home dur, dur amb ell mateix i, sovint, amb els altres. Sense això, no hauria arribat mai a recollir milions. Per aquestes coses s'ha d'ésser dur. Ho havia estat des del principi. «Però fou una equivocació», es confessà. «Ara no ho faria. Després de tot, no valia la pena. La vida d'un home...» Sentí el contacte del braç del seu company. Parà atenció. Però el braç tornava a allunyar-se d'ell. Joan havia tret una cigarreta de la butxaca i l'encenia amb mà vacil·lant pel moviment del cotxe. El silenci dintre l'auto gairebé era opressiu, ho hauria estat sense el roncar del motor, que lluitava amb el pendent. «No falta gaire», va dir-se Joan. Contemplà les espatlles del seu amic, assegut darrere el volant. «Qui li havia de dir, a aquest, que acabaria així? I a mi mateix, qui m'ho havia de dir? Bé, acabar, acabar... Un sol cop, hem convingut. Quelcom que valgui la pena. Una vegada per totes. No sé si ells... Hom s'hi engormandeix, en aquestes coses. Però jo estic decidit. Una vegada. És tot!»

Bernat havia alentit el cotxe. Un carro sorgia d'una cantonada. Tocà el clàxon i el carreter colpejà la bèstia, que relliscava per l'empedrat. Bernat dibuixà una gran corba i passà el carro.

«Seria difícil, ara», continuà pensant Joan, «escatir com començà la cosa. Ni de qui fou la idea. Senzillament, surava en l'ambient. Havíem de fer una cosa o altra. Els tres necessitàvem fer una cosa o altra. Potser vaig ésser jo qui hi donà forma, però això ens rondava feia temps. Ningú no gosava dir-ne res. Ens temíem. Després de tot, és natural. Prou pensem conèixer-nos, però davant d'un acte decisiu, com aquest, solen tenir-se les grans sorpreses. L'un té por, l'altre es descobreix uns escrúpols que mai no li hauríem atribuït. Tot era rondar entorn de la idea, a veure qui s'atreviria primer a comprometre's. Ells no s'haurien decidit mai. Els conec. Necessiten que algú els porti. Només serveixen per seguir. Però, per això, sí que serveixen. Feia temps que veia que acabaríem d'aquesta manera. No n'hi havia d'altra. I tot abans que esclavitzar-nos en un treball que a penes ens donaria per menjar i, el que és pitjor, ens furtaria temps. Altrament, tampoc era tan fàcil trobar-lo, aquest treball. Quan hom ha estat educat de certa manera... No n'hi ha prou amb ésser intel·ligent i saber una sèrie de coses que la gent ignora sobre art o literatura, per trobar treball. Més aviat fa nosa, tot això. Un cop ben donat era el que ens calia. I els tres ho sabíem.»

L'home es bellugà en el seient i Joan se'l mirà. Simplement, havia canviat de positura. Considerà un instant els seus cabells grisos, sense deixar de pensar. «I encara ens calia un tipus idoni. Això fou el més ardu. Però Bernat ja el tenia ullat. Abans de decidir-se a acceptar la meva idea, però, Déu meu! Quina manera de pen-

sar-s'hi... “Ens comprometrem”, digué Constant. “Ens manca pràctica en aquestes coses.” “Si és que tens por?”, vaig preguntar-li. “Res d'això”, féu, picat. “El que puguis fer tu ho faig jo. Però arrisquem molt i val la pena de pensar-s'hi una mica.” “Pensem-nos-hi tot el que calgui, doncs”, vaig dir. Bernat no deia res, restava silenciós, escoltant. “I tu, què opines, tu?” “Per mi està bé”, féu ell, “jo estic disposat a arriscar-me. Però sense precipitar-nos.” “Naturalment”, vaig dir, “res de precipitacions. Farem les coses com cal. Som més intel·ligents que molts altres que se'n surten.” “Potser sí”, va fer Constant, “vull creure que sí. Quina és la vostra idea?” “És prematur fer plans. D'antuvi, ens cal trobar l'objectiu. Aleshores decidirem.” “Sí, ja ho veig”, digué ell aleshores. “Què veus?”, li vaig preguntar. No li mancaven ganes, no, però tenia por, se li veia. “Mira”, vaig dir-li, “fem una cosa. En principi, estàs amb nosaltres o no?” “Sí, en principi sí. Però és que sobre el paper tot està bé.” “Molt bé”, vaig fer, “cerquem, doncs, el que ens cal. Quan ho hàgim trobat, forjarem els nostres plans. Els discutirem detall per detall. Fins que els tres estiguem d'acord. Si no hi arribem... No es parlarà més de l'assumpte.” “Molt bé”, acceptà Bernat, “a mi em sembla molt bé. I a tu?” “Sí, a mi també”, digué Constant.»

L'home, en el seu racó, es remogué inquiet.

—Però, on anem? —preguntà de sobte. Li semblava que feia hores que rodaven. Sabia que no era així, però no podia estar-se de pensar-ho.

—Arribem tot seguit —li contestà el seu company de seient—. No us preocupeu.

I després d'un silenci, li preguntà:

—Voleu fumar, potser?

—No, ara no —contestà.

No, no tenia ganes de fumar. Sentia la llengua una mica pastosa, no de temor. Per aquest costat, les coses anaven bé. Era, senzillament, que li mancava el seu passeig. «On em portaran, aquests ximplets?», i de cop li entrà una gran irritació contra els qui així atemptaven a la seva llibertat de moviments. «No els donaré res —es va dir—, no trauran ni cinc cèntims de mi. Si volen diners, que treballin. Però és que ho sé, si volen diners?» Tornà a regirar-se, impacient. Ara tenia moltes ganes d'arribar, allí on fos, només per sortir d'aquella indecisió. «Però què voldrien, si no? Sense més ni més, no se li dóna el passeig, a un home. Altrament, aquestes coses s'han acabat. Tots cerquen diners. És clar que moltes vegades no es vacilla, si cal... Jo no vaig vacillar. Era la meua oportunitat i vaig aprofitar-la sense pensar-m'hi. Què puc tirar-los en cara; doncs, què puc tirar en cara a ningú? Clar que ara sóc un home diferent, i ara no ho faria, però ara tinc cinquanta-quatre anys, i tinc diners. Això canvia molt les coses; canvien les idees, l'edat i els diners.» A poc a poc s'anà tranquil·litzant de nou. La irritació l'abandonà. «Serà el que vulgui. No pot sorprendre'm el pitjor. M'ho tinc ben merescut. No que cregui en aquesta mena de justícia, no que l'accepti, malgrat les meves idees, els meus sentiments actuals, però

després de tot és una forma com una altra de restituir. Però per què pensar-hi, per què pensar precisament això?»

Bernat, sobre el volant, vigilava atentament la carretera, la carretera en aquells moments deserta. Sense proposar-s'ho, accelerà. El cotxe donà una petita estrebada i després seguí, dòcil, lliurat al cervell que el menava. Un cervell distret, però. Conduïa sense esforç. És un treball que no exigeix reflexió i us deixa el cervell lliure per a altres pensaments. «Sense Joan, no ens hauríem atrevit», es deia. «Ens manca, a Constant i a mi, certa decisió. Joan és més dur, Joan és àdhuc perillós. Comprenc que pot tornar-se perillós, en certs moments. El seu fracàs el té una mica exasperat. És clar que no és culpa seva, i la seva pròpia estimació no crec que hagi disminuït ni poc ni molt. Però s'ha de viure, d'una manera o altra s'ha de viure. “Després de tot, quina importància té?”, va dir. “No prendrem res que no hagi estat furtat. O creus que els milions s'arpleguen honradament? Totes les persones honrades que conec són pobres, com a mínim relativament pobres. Àdhuc les més intel·ligents.” Constant (sempre li agrada discutir) digué, per ganes de dir i portar la contrària: “Es pot tenir sort.” “No hi creguis, en la sort”, va fer-li Joan. “Has conegut mai algú a qui li hagi tocat la rifa?” “Però, amb tot, a algú o altre deu tocar”, féu Constant. “En dubto, la veritat”, replicà Joan. Ens posàrem a riure, i crec que aquella rialla fou la que ho decidí tot. Perquè Constant, encara que el pla semblava molt senzill, es malfiava. “No tinc con-

fiança en aquestes coses tan fàcils”, havia dit. “Jo tampoc”, confessà Joan. “Jo tampoc quan es vol que siguin fàcils. Cal posar-hi esforç. És això, el que les fa senzilles.” “Tu sempre seràs una mena de sofista. Ves què vol dir, això! És fàcil o no ho és?”, és el que pregunto. “No”, féu Joan, “no ho és per a nosaltres, si vols. El que jo vull dir és que es tracta d’un pla en el qual tot queda ben lligat. Hi ha pocs fils a manejar. Això és el que vull dir quan dic que és senzill. És un assumpte que un infant podria comprendre, però es necessita un home per portar-lo a cap.” Aleshores, impensadament, fou quan Constant ens sortí amb els escrúpols d’ordre moral. “Però és que n’has tingut mai, tu, de moral?” Constant gairebé s’ofengué. “Què et penses, doncs?” “Penso”, féu Joan, “que el sol fet de discutir aquest afer ja suposa que no en tens. I, d’altra banda, és més moral aprofitar-se, per exemple, d’una noia per mitjà d’un engany?” Constant ho havia fet, però evidentment pensava que això pertanyia a una altra categoria de coses. “No confonguis”, digué. “No confonguis tu. Si ho mires bé és pitjor enganyar una noia que prendre els diners d’un home que no els ha guanyat honradament.” Per un instant semblà que tot es quedava en paraules, que no decidíem res. Els dos s’havien embrancat en una discussió sobre el que era moral i el que no ho era, si hi havia graus de moralitat i quins eren. “Per què no en parlem en una altra ocasió, d’això?”, els vaig dir. “Amb paraules no arreglarem res.” “Tens raó”, féu Joan, “amb paraules no s’arregla res. A més, al punt on hem arribat,

ni sé si hi tenim dret, a parlar de tot això. I tu menys que ningú, a pesar dels teus escrúpols. Una mica puerils, no ho negaràs. Car, després de tot, quina importància té?” Poc després sortí el comentari sobre la rifa i tot s’arreglà. Discussions intranscendents. Els dos se les prenen, en aparença, molt seriosament, però en el fons em pregunto si ells mateixos no saben que discuteixen per discutir, per costum. En realitat són els millors amics del món. Només que si no poguessin discutir i molestar-se una mica no gaudirien de llur amistat. Així, sovint basta una paraula perquè llur antagonisme es defaci com un joc de cartes.» Es posà al costat de la voravia per deixar passar un cotxe que pujava rabent, menjant-se l’avinguda.

Joan, amb la punta del dit xic feia caure la cendra de la seva cigarreta sobre l’atrotinat terra del Ford. «Una aventura així, pensava, té quelcom d’excitant, hauria de tenir-ho, si més no. És un joc de cara o creu. Però no m’ho sembla. Potser eren més excitants els preparatius que la realització. En realitat estic massa tranquil, com si ho hagués fet tota la vida. Em descobriré ara aptituds d’aventurer, després de les moltes altres que m’he anat descobrint des dels divuit anys? En tot cas aquesta seria l’única pràctica, encara que no la més arriscada. No és més arriscat jugar-se la vida físicament. No per a mi, encara que per instants... Potser hi ha en mi un cert disgust que creix amb els anys, un cert disgust per tot allò en què he cregut. Em manca aquell entusiasme que dona grandesa a l’activitat humana, en l’ordre que sigui. Vint-

i-sis anys i desenganyat! Tanmateix és una mica massa. Però aquí hem arribat. I els altres, com jo. En tots nosaltres hi ha un malestar, com un sentiment de fracàs. És això el que ens impulsa vers activitats violentes? Als divuit anys no hauria imaginat possible un afer com aquest. Ho veia tot sota una altra llum, més agradable, més clara. Sí, més clara. No em semblaven possibles certes terboleses que ara accepto com a normals. Aquest pobre home», continuà pensant, «no sap a quins sofriments estranys deu l'aventura en què s'ha posat, en què l'hem posat. Quelcom de tan insòlit per a ell com per a nosaltres. Després de tot, a pesar dels seus milions no deixa d'ésser un burgès com els altres, com nosaltres mateixos... Bé, nosaltres hem saltat la barrera. Arriba un moment que es trenca de veritat. No en va durant anys s'ha parlat de certa manera. Les paraules obliguen, obliguen més del que pensem.»

Al seu costat, l'home es va moure encara una vegada, com si el seient fos incòmode. I ben cert que ho era. «S'armarà el gran terrabastall», es deia. «Andreu telefonarà a casa, preocupat. Allí li diran que he sortit com cada matí, a l'hora de costum. Què faran? Avisar la policia de la meua desaparició? No, esperaran, esperaran unes hores, amb aquesta vana i absurda indecisió que ens duu a esperar sempre que es produeix quelcom d'anormal, com si ens neguéssim a admetre-ho, com si l'esperar, pel sol valor de la seva pròpia inèrcia, fos capaç d'arreglar, d'anul·lar el fet insòlit. I amb tot, en aquest cas, prou saben tots que no em permeto fantasies. No

sóc el tipus d'home que un dia surt de casa i es pren la llibertat de córrer una aventura. Una aventura voluntària. He estat un cronòmetre sempre. No m'he permès mai cap fantasia. És curiós, però això encara no se m'havia acudit mai. Però és així. Sóc un home regular, regular com un rellotge, com les agulles d'un rellotge recurrent incansablement un dia i un altre la mateixa esfera coneguda, amb un afany verament absurd, àdhuc ridícul. I abans no era així, hi havia imaginació, en mi. Com m'he tornat, Déu meu! És per això, és només per això que vaig posar en perill la meva testa?» Les mans continuaven sobre la cartera, unes mans inertes, blanques i flonges, la mena de mans de l'home que durant molts anys no ha fet pràcticament res amb elles. Res que no fos tenir la cartera penjada dels dits, o uns fulls blancs i negres fullejats amb pressa, signats amb la seva ampla rúbrica curosament estudiada en un moment crucial de la seva vida, una rúbrica d'home important.

Les mans de Bernat, joves i nervioses, morenes, engrapaven el volant amb fermesa. Al seu davant, el passeig només tenia un sentit de quilòmetres els quals calia vèncer, els quals calia devorar per arribar a cert lloc. Res d'humà. Ni els homes que hi transitaven ni les cases que el flanquejaven tenien sentit, i encara menys importància. Només la cinta llisa i negrosa de la calçada que el cotxe a poc a poc anava engolint, a poc a poc pel gust de Bernat, que no gosava forçar massa la velocitat. «Si en aquest instant tinguéssim un accident, o si un guàrdia ens deturava, això seria el desastre. Com

podríem justificar aquest passatger d'ulls embenats i tan tranquil ara, que tot seguit s'apressaria a denunciar-nos? És l'únic detall, aquest, que no hem previst ni per un sol instant. I és un detall important. Un detall, però, en rigor, imprevisible. Els accidents sempre són imprevisibles.»

Joan l'observava. Tenia consciència d'una tensió que augmentava per moments en el seu amic. «Què li passa, ara? Quina mosca l'ha picat?» S'inclinà endavant i posà la mà sobre l'espatlla del seu company, una pressió breu. L'altre el mirà a través del petit espill que tenia al davant, però tot seguit desvià la vista. S'hauria acusat de no exercir una estricta vigilància sobre la pista. Però la seva tensió minvà. Un contacte humà, la seguretat de no estar sols, de comptar amb la simpatia d'un semblant nostre, dóna confiança, sempre dóna confiança.

«Quin gran xicot, en Joan!», pensava ara. «Ha comprès que hi havia quelcom que no anava bé. És únic per a aquestes coses. Sap endevinar-vos i dir-vos la paraula justa, fer el gest que cal. És realment sensible, més, molt més del que ell es pensa. S'ha forjat un mite de duresa en el qual ens ha fet creure també. Però no hi ha res d'això. Li plau mistificar-se i, sobretot, mistificar els altres. Per aquest costat és encara una mica adolescent, ho serà potser sempre.» Pensava en l'adolescència com en una edat una mica ridícula, oblidant que ell mateix no tenia més de vint-i-dos anys i a penes si començava a deixar-la enrere. Cert que físicament no ho semblava. Aquells quatre anys que el separaven de Joan físi-

cament no eren visibles. Els trets de la cara eren acusats en excés pel seu temps, i el pèl li creixia aspre i dur per les galtes.

«Però encara no hi arribem? On deuen dur-me, aquests tipus? Hem tingut temps de travessar tot Barcelona. Deuen dur-me als afores.» Aquest pensament se li gronxà per la testa durant uns instants, i tot seguit li féu dreçar les orelles. «Als afores!», es repetí. Seria allò més greu del que havia imaginat d'antuvi? Però no acabava de poder veure en aquells jovencells uns futurs assassins. Amb tot, hom no podia fiar-se'n. Començà a pensar en els greuges que podien venjar en ell. No podia trobar-los. Enemics tot home en té, tot home que s'hagi destacat en una activitat o altra. Però si tot home que suscita enveges i rivalitats hagués d'ésser liquidat... No estava massa tranquil, però. «Seria estúpid», es va dir; «aquestes coses no succeeixen així com així. No hi he de pensar, em capficaré inútilment. Què en farien, de la meua mort? És viu que els interesso. Això és un vulgar atracament. Els donaré el que demanin.» Com si contestés, en certa manera, a les seves preocupacions, en aquell instant sentí la veu del seu company de seient:

—Ja arribem —deia.

En efecte, el cotxe perdia velocitat, s'aturava quasi i amb molta lentitud donava una volta de gairebé quaranta-cinc graus. Hi hagué un balanceig de la carrosseria, com si haguessin franquejat un obstacle, que molt bé podia ésser una voravia. Després, els pneumàtics rutllaren per un sòl crepitejant. «Grava», es va dir l'home.

«Haurem entrat a un jardí?» Però ja el cotxe es deturava amb una frenada suau. Les portelles s'obriren i els dos xicots davallaren. Oí una veu desconeguda que preguntava:

—Sense novetat?

El seu company contestà, i hi havia com la sospita d'una rialla en el timbre de la seva veu:

—Sense novetat.

Tot seguit s'obrí la portella del seu costat i una mà el prengué pel braç. Sempre educada, deia:

—Feu-me el favor de baixar.

S'incorporà amb cura i fent tentines avançà el peu fins a l'estrep. La mà del xicot el sostenia. Així posà peu a terra i començaren a avançar. Cinc o sis passes. Després, la mateixa veu digué:

—Compte, hi ha cinc escales.

Les pujaren lentament. Al seu voltant sentia la presència d'altres homes silenciosos que l'acompanyaven amb llur esguard atent.

—Ja està! —digué la veu.

L'obligaren a avançar dret al seu davant i després li feren donar un quart de volta. Aleshores, la mà, amb la seva pressió, li indicà que devia aturar-se. Ho féu, i la mà l'abandonà.

Sentí com li treien les ulleres que li havien posat, i després li desferen el mocador que el cegava. Lliure, parpellejà un moment per acostumar-se a la llum elèctrica que el feria després d'aquella prolongada obscuritat. Quan pogué obrir bé els ulls, es trobà en una habitació

no massa gran, en la qual hi havia un pany de paret cobert de llibres, una taula de despatx, una taula auxiliar i mitja dotzena de cadires. Les dues finestres eren tancades i barrades. Del sostre penjava un gran globus que il·luminava profusament l'habitació.

Al seu costat hi havia dos homes, el que l'havia fet muntar al cotxe amenaçant-lo amb la pistola i un altre, un desconegut. Un xicot llarg i ben abillat, proveït d'un bigotet una mica fantasiós. Semblava tenir dos o tres anys més que el seu company. Hi havia en ell quelcom de descurat que creava cert malestar. «Un home acostumat a estar en cos de camisa», es va sorprendre pensant. Aleshores entrà el tercer, el que havia conduït el cotxe, i tancà la porta al seu darrere.

—Feu-me el favor d'asseure-us —va dir amb la seva característica amabilitat el que havia manejat la pistola, i d'un gest li indicava una ampla butaca tapissada de color verd.

—Podria saber, finalment, a què ve, tot això? —preguntà l'home, potser amb menys fermesa del que hauria volgut.

—Segueu —repetí el xicot—, i us ho explicarem. Perdoneu les molèsties, però aviat comprendreu que no podríem escollir.

En els llavis dels tres xicots hi havia la sospita d'un somriure, més que la sospita, com si la situació fos molt graciosa. Cosa estranya, això no l'indignà, al contrari, més aviat el va complaure. El del bigotet, observà, allargava els llavis una mica afectadament, quan somreia. El

xofer, en canvi, tenia una manera de fer-ho força infantil. «Déu ésser molt jove», es va dir.

El de la pistola, que semblava portar la veu cantant, s'assegué a l'altra butaca, al seu costat; el xofer agafà una cadira i l'acostà; el tercer s'acomentà amb asseure's a la punta de la taula, una mica distant.

Bernat va treure's un paquet de cigarretes de la butaca de l'americana i n'hi oferí una:

—Voleu fumar?

«Però, què significa, tot això?», es digué l'home, i vacil·là abans de decidir-se a acceptar. «Verament, em sembla que tinc ganes de fumar.» L'altre escollí una cigarreta i allargà el paquet als seus dos companys. El del bigotet refusà, Joan en prengué una. Encengueren sense presses, amb el mateix llumí. «No, la veritat és que sembla que disposin de tot el temps», es va dir encara l'home, i en veu alta féu:

—Bé, puc saber a l'últim el motiu d'aquest rapte?

—És una paraula una mica forta, no us sembla? —comentà el de la pistola.

—Com vulgueu, és igual.

—Molt bé, anirem doncs al gra. Ens permeteu, d'antuvi, donar una ullada a la vostra cartera?

Sense esperar resposta la hi prengué de sobre els genolls. L'home no protestà. Sabia que no serviria de res. Allò havia d'arribar un moment o altre. Ho esperava. El xicot, sense obrir-la, la passà al que era assegut sobre la taula. Aquest es posà a examinar el seu contingut.

—Bé, senyor Lluch —féu aleshores Joan—, l'afer, en poques paraules, és aquest: ens calen tres-centes mil pessetes, i hem tingut la debilitat de pensar que vós seureu prou generós per donar-nos-les.

—Tres-centes mil pessetes! —va riure el senyor Lluch. «És això el que volien. No m'havia enganyat. És qüestió de regatejar. Quelcom em trauran; d'una manera o altra, encara no sé com; quelcom em trauran, però no tot el que es pensen. Regatejarem»—. I vós creieu que és tan fàcil, disposar de tres-centes mil pessetes?

—Per a vós, sí, és fàcil. —«Sempre el mateix joc. A aquesta gent, si els escoltéssim, encara acabaríem fent-los caritat.»

—Em permeteu preguntar-vos què en sabeu, d'això? Ara fou Bernat qui contestà:

—Podeu pensar, senyor Lluch, que no és ni la nostra simpatia ni la nostra antipatia el que ens ha fet escollir-vos. Per a nosaltres sou l'home ric que pot donar-nos aquestes pessetes, i això és l'únic que sabem i que ens interessa: que sou prou ric per donar-les.

—Bé, parlem clar. Per donar-les, no sóc prou ric ni ho seré mai. Vós voleu dir per prendre-me-les.

—És igual. Si vós preferiu aquest terme, nosaltres no hi tenim inconvenient. Diguem, doncs, que sou prou ric perquè us les prenguem.

«No són professionals. El que havia pensat, gent ben educada. Què els haurà portat per aquests viaranys?», pensà. «No serà difícil entendre's amb ells.»

—De totes maneres —féu—, són moltes pessetes, suposo que us n'adoneu. Es pot ésser ric i no disposar d'aquesta quantitat. És el que a mi em passa. Altrament, no suposareu que les porti a sobre!

—Ni per un instant.

En aquell moment, Constant, que no havia dit mot, allargà en silenci al seu amic tres talonaris de xecs que havia trobat en la cartera del milionari. Joan els prengué, els donà una ullada i s'adreçà novament al senyor Lluch.

—El que volem, senzillament, és que ens signeu tres xecs, un contra cadascun d'aquests bancs —amb el dit colpejà els talonaris— per un valor total de tres-centes mil pessetes.

—Puc signar-los. Però no us seran pagats. Entre els tres comptes corrents no hi tinc aquesta quantitat que tan generosament em suposeu.

—Estem ben informats —féu ara Constant, trencant el seu silenci—. Sabem el que us demanem.

El senyor Lluch no contestà. «D'on hauran tret els informes? Els bancs no solen ésser indiscrets.»

—Coneixem l'estat dels vostres comptes corrents —insistí Joan.

«Però, com s'ho han fet?», es preguntà encara el senyor Lluch. Comprenia la inutilitat del joc que s'havia promès menar. Quedava el recurs de l'home fort.

—Bé, i si em nego a signar aquests xecs? —Hi havia una sospita d'angoixa en la seva veu, a pesar d'haver-se proposat mostrar-se dur.

Els tres xicots es miraren.

—Disposem de mitjans per fer-vos cedir —féu Joan—. Esperem, però, que no serà necessari posar-los en pràctica. Ens repugna la violència, i no és una frase. Preferim fer les coses decentment.

—Decentment! —rebutà el senyor Lluch—. Decentment! És decent, doncs, assaltar així la gent, desposseir-la del que és seu? O és que us penseu que per emprar unes paraules més escollides, per captenir-vos amb un residu d'educació, ja n'hi ha prou per parlar de decència? La decència és una cosa molt diferent, molt senyor meu!

—En efecte. Però la decència també és una cosa relativa. Fins a cert punt, és qüestió d'opinió. Així, per exemple, nosaltresensem que és molt poc decent posseir milions quan tanta gent no tenen ni el necessari per menjar. Però no discutim —afegí en veure que el senyor Lluch es proposava replicar—. En aquest moment, no és això el que ens interessa, ni a vós ni a nosaltres. Simplement, l'assumpte es planteja així: esteu disposat a signar per les bones aquests tres xecs que us demanem?

—Això us costarà car, molt més car del que us penseu! —cridà l'altre.

—És possible —féu Joan—, és possible. Però el risc és nostre. Voleu signar o no?

—No! —contestà l'home. «No encara, pensà. D'an-tuvi em cal mesurar la vostra talla. No sempre mossega qui més crida.»